

Załącznik do Uchwały Nr XXXV/240/13
Rady Miejskiej w Łobzenicy
z dnia 29 listopada 2013 r.

**GMINNA
STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH NA
LATA 2013-2020**

SPIS TREŚCI

Wstęp

1. Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na Lata 2013 – 2020	3
2. Prawne uwarunkowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	4
3. Założenia, cele i kierunki strategiczne	5
4. Przyczyny i czynniki powodujące konieczność korzystania z pomocy społecznej	6
5. Charakterystyka Gminy Łobżenica	9
5.1. Gospodarka gminy	10
5.2. Ludność	11
5.3. Oświata, kultura i sport	11
5.4. Ochrona zdrowia	13
5.5. Bezpieczeństwo	14
5.6. Polityka mieszkaniowa	15
6. Diagnoza problemów społecznych	15
6.1. Ubóstwo	16
6.2. Bezrobocie	17
6.3. Niepełnosprawność	20
6.4. Problemy opiekuńczo – wychowawcze	23
6.5. Przemoc w rodzinie	25
6.6. Uzależnienia	27
6.7. Narkomania	28
6.8. Sytuacja osób starszych	29
6.9. Bezdomność	30
7. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych	31
7.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	32
8. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych	33
9. Analiza SWOT dla systemu pomocy społecznej w Gminie Łobżenica	34
10. Cel główny i cele strategiczne	36
11. Finansowanie strategii	45
12. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii	46
13. Uwarunkowania realizacyjne	46

Załączniki do Strategii:

1. Ankieta
2. Analiza wyników konsultacji społecznych

Wstęp

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013-2020 jest wieloletnim dokumentem programowym. Ma istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom gminy Łobżenica, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (DZ.U. z 2013, poz. 182): ***do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.***

Cele założone w strategii są kompatybilne z celami horyzontalnymi określonymi w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia na lata 2007 – 2013, z celami Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020. Ponadto uszczegółowia cele Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Łobżenica 2004 – 2014.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zorientowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze polityki społecznej jak: edukacja, ochrona zdrowia, bezpieczeństwo publiczne, pomoc osobom niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Polityka społeczna realizowana przez samorząd powinna być podporządkowana postanowieniom strategii i z nimi konfrontowana. Realizacja określonych w niej zadań odbywać się powinna przy udziale szerokiego forum społecznego, dzięki czemu nie jedna instytucja, a cała społeczność czuje się odpowiedzialna za osiągnięcie celów strategii.

1. Procedura tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013-2020

Rozwiązywanie problemów społecznych to wprowadzenie optymalnych sposobów reagowania w celu przeciwdziałania negatywnym zjawiskom i minimalizowania ich skutków wśród społeczności Gminy Łobżenica.

Wyjściowym materiałem diagnostycznym dla budowanej strategii była analiza badawcza problemów społecznych na podstawie dokumentacji będącej w dyspozycji Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łobżenicy. Korzystano również z informacji pozyskanych z Urzędu Miejskiego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowego Urzędu Pracy, jednostek organizacyjnych gminy oraz instytucji, organizacji pozarządowych współpracujących i współdziałających w obszarze polityki społecznej.

Punktem wyjścia była analiza sytuacji SWOT polegająca na identyfikacji słabych i mocnych stron istniejących metod rozwiązywania problemów społecznych, pozwalająca określić szanse i zagrożenia w otoczeniu.

Podczas opracowywania strategii uznano, że tworzony dokument powinien być wyrazem woli mieszkańców a jej formułowanie i wdrażanie procesem społecznym. Istotnym elementem było przygotowanie ankiet i rozesłanie ich do mieszkańców (głównie podopiecznych), organizacji pozarządowych, sołectw i komitetu samorządu mieszkańców, instytucji współdziałających w obszarze polityki społecznej.

Rezultaty osiągnięte z przeprowadzonych ankiet pozwoliły na:

- ✓ identyfikację i analizę głównych problemów społecznych w gminie,
- ✓ określenie jakie kategorie problemów społecznych najczęściej determinują zapotrzebowanie na świadczenia społeczne,
- ✓ określenie rodzaju wsparcia świadczonego przez podmioty pomocy społecznej,
- ✓ wizję rozwoju społeczności lokalnej,
- ✓ dostosowanie programów i projektów do zidentyfikowania potrzeb i problemów społecznych.

Strategia jest dokumentem uwzględniającym programy i projekty, które zostały przyjęte do realizacji bądź będą przyjęte w terminie późniejszym. Ma charakter

otwarty, może być ciągle aktualizowana, udoskonalana i mogą być modyfikowane kierunki i sposoby realizacji założonych celów. Będzie służyć do pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów ze sfery polityki społecznej.

2. Prawne uwarunkowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Opracowując Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2013-2020 uwzględniono zapisy innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to:

- ✓ ustawa o pomocy społecznej,
- ✓ ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ✓ ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ✓ ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ✓ ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ✓ ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ✓ ustawa o spółdzielniach socjalnych,
- ✓ ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- ✓ ustawa o rehabilitacji społecznej i zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ✓ ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej,
- ✓ ustawa o zasiłkach rodzinnych,
- ✓ ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Oprócz wymienionych aktów prawnych może również zachodzić potrzeba odwołania się do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, edukacji czy budownictwa socjalnego.

Strategia określa cel, jakim jest rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie oraz sposób, w jaki można go osiągnąć. Dla efektywnego rozwoju i stabilizacji gminy istotne znaczenie ma przede wszystkim poprawa jakości życia mieszkańców, umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, a także stworzenie efektywnego i sprawnie działającego systemu pomocy społecznej. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Łobzenicy na lata 2013-2020 będzie realizowana zgodnie z przyjętymi celami i kierunkami działań, w oparciu o przesłanki wynikające z dokumentów strategicznych o charakterze międzynarodowym, ogólnopolskim i lokalnym.

3. Założenia, cele i kierunki strategiczne

Głównymi założeniami strategii są:

- ✓ minimalizowanie skutków ubóstwa,
- ✓ zmniejszenie bezrobocia,
- ✓ przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin długotrwale borykających się z problemami życiowymi, w tym integracja osób niepełnosprawnych i starszych ze środowiskiem,
- ✓ zapobieganie i minimalizowanie problemów alkoholowych i narkomanii,
- ✓ podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

Celami strategicznymi są:

- ✓ wspieranie rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu, usamodzielnianiu się poprzez wykorzystanie narzędzi pracy socjalnej,
- ✓ zmiana modelu pomocy społecznej z wykorzystaniem instrumentów wsparcia w zakresie pomocy społecznej w aktywniejszym poszukiwaniu zatrudnienia, edukacji socjalnej i rozwoju poradnictwa,
- ✓ walka z alkoholizmem i narkomanią głównie poprzez edukację i profilaktykę, a także uświadamianie w zakresie skutków związanych z używkami,
- ✓ zwiększenie aktywności osób starszych tj. łagodzenie trudności wynikających z wieku i stworzenie możliwości szerokiego uczestnictwa w życiu społecznym,
- ✓ budowanie systemu wsparcia dla seniorów,
- ✓ doskonalenie systemu wsparcia i pomocy dla osób niepełnosprawnych,
- ✓ pomoc rodzinom, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin wielodzietnych i rodzin niepełnych.

Kierunki działań

Działania kierowane będą na rzecz osób i rodzin dotkniętych bezrobociem, zagrożonych wykluczeniem społecznym, dotkniętych problemem alkoholizmu i narkomanii, starszych i niepełnosprawnych. Gminny system pomocy społecznej musi zawierać komponenty stabilne, dające poczucie bezpieczeństwa socjalnego, ale również powinien być otwarty i zawierać nowe wyzwania.

Dzięki temu winien rozwinąć się system ciągłego monitorowania problemów rodzin i dzieci oraz zintegrowanych działań umożliwiających szybką i skuteczną pomoc w sytuacjach kryzysowych. Pomoc środowiskowa stanie się dominującą formą pomocy społecznej w gminie.

Podjęte zostaną działania na rzecz pobudzenia aktywności środowisk, które dotknięte są zjawiskiem alienacji. Warunkiem skutecznego przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym jest przede wszystkim podniesienie świadomości mieszkańców gminy na temat głównych przyczyn i skutków tych zjawisk oraz zasad i możliwości ich powstawaniu.

4. Przyczyny i czynniki powodujące konieczność korzystania z pomocy społecznej w Gminie Łobzenica.

Pomoc społeczną tworzą organy administracji rządowej i samorządowej przy współdziałaniu organizacji pozarządowych, stowarzyszeń, Kościoła i innych związków wyznaniowych, pracodawców oraz osób fizycznych i prawnych.

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Gminie Łobzenica realizuje Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łobzenicy za pośrednictwem komórek organizacyjnych, takich jak:

- ✓ pomoc środowiskowa (pracownicy socjalni, opiekunki środowiskowe, specjaliści świadczący usługi specjalistyczne),
- ✓ asystent rodziny,
- ✓ referat świadczeń rodzinnych i pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ✓ referat finansowo-księgowy
- ✓ Warsztat Terapii Zajęciowej w Liszkowie.

Środki na realizację zadań statutowych Ośrodka pochodzą z budżetu państwa – na zadania zlecone gminy i z budżetu gminy – na zadania własne.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom społecznym musi opierać się na ciągłej diagnozie sytuacji oraz prawidłowym przepływie informacji. Ośrodek Pomocy Społecznej będzie podejmował odpowiednie działania, dzięki którym możliwe będzie rozpoznanie źródła zagrożeń życia społecznego na obszarze gminy. Zwiększy to

efektywność podejmowanych działań i skuteczność reagowania Ośrodka i instytucji z nim współpracujących na występujące problemy społeczne. Do tych działań należeć będzie:

- ✓ analiza rzeczywistych potrzeb występujących w gminie,
- ✓ zabezpieczenie niezbędnych środków finansowych pozwalających na zaspokojenie potrzeb,
- ✓ rozpoznanie głównych problemów społecznych, ich rozmiaru i zasięgu,
- ✓ ustalenie zasad współpracy przy wymianie informacji między instytucjami i organizacjami współpracującymi z Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

Zgodnie z art. 4 ustawy o pomocy społecznej osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej zobowiązane są do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Szczególnie istotny jest aktywny udział osób i rodzin ubiegających się o pomoc, chęć współpracy oraz właściwe i w pełni wykorzystanie własnych możliwości i uprawnień. Dlatego też podstawowym narzędziem pracy będzie szeroko rozumiana praca socjalna. Szczególny nacisk położony będzie na współdziałanie osoby i rodziny w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych. Aby osiągnąć ten cel należy podejmować takie działania wobec jednostki, aby zmieniała swój sposób myślenia, postawę z biernej i roszczeniowej na aktywną, tak aby będąc w sytuacji kryzysowej w pierwszej kolejności potrafiła wykorzystać swoje możliwości.

Praca nad uświadamianiem klientowi, że to on jest odpowiedzialny za rozwiązanie własnych problemów uwieńczona powinna być podpisaniem kontraktu socjalnego. Kontrakt socjalny nakłada na osobę bądź rodzinę szereg zobowiązań monitorowanych przez pracownika socjalnego. Należyte wywiązywanie się z ustaleń może być nagradzane pomocą finansową. Taki sposób działania ma na celu pobudzenie większej aktywności klienta i działa mobilizująco na poszukiwanie samodzielnych rozwiązań. Prowadzi do zbudowania świadomości osoby lub rodziny, że tkwi w niej potencjał do zmian, a wszystkie jej wysiłki są wspierane przez Ośrodek.

Z przeprowadzonej analizy dokumentów znajdujących się w posiadaniu Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łobżenicy wynika, że od kilku lat główną przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo i bezrobocie.

Dane o korzystających z pomocy społecznej.

Wyszczególnienie	2010	2011	2012
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych – ogółem			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	464	472	484
Liczba świadczeń pieniężnych	464	270	275
Liczba świadczeń niepieniężnych	229	215	232
Liczba rodzin ogółem	303	300	304
Liczba osób w rodzinach	974	954	939
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych - ogółem			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	464	463	474
Liczba rodzin ogółem	303	291	295
Liczba osób w rodzinach	974	954	899
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych - ogółem			
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	247	222	247
Liczba rodzin ogółem	211	214	241
Liczba osób w rodzinach	695	705	771

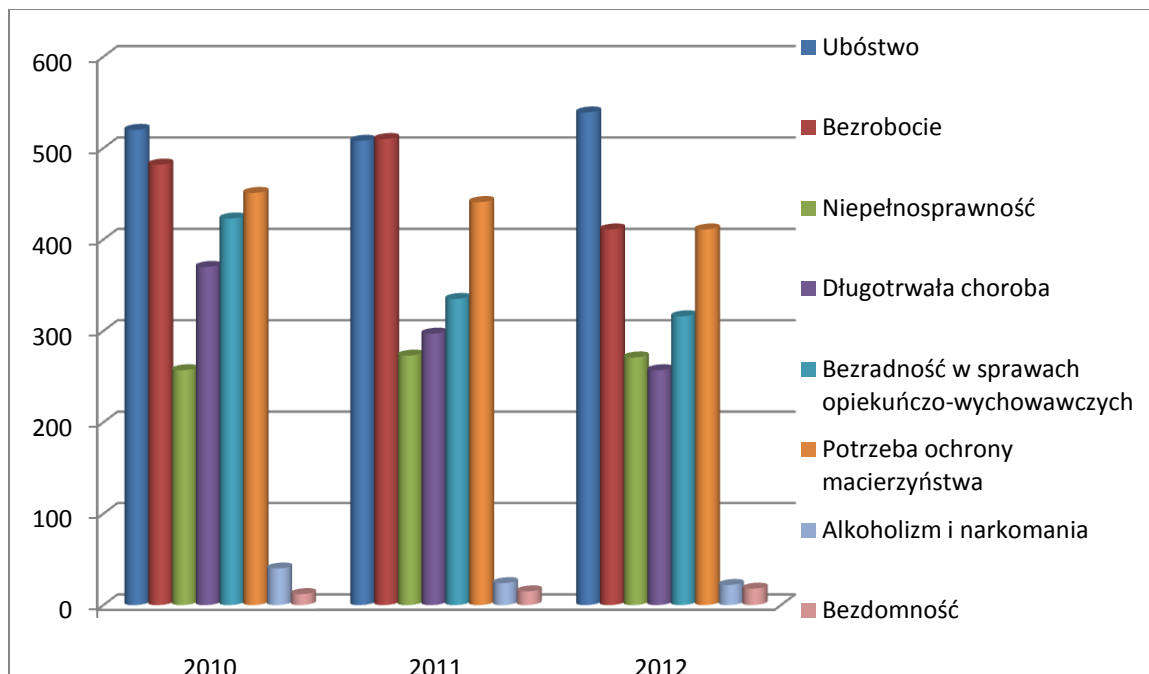
Źródło: opracowania własne MGOPS

Krąg osób i rodzin korzystających z różnorodnych form wsparcia jest szeroki i odzwierciedla problemy występujące w gminie. Niejednokrotnie osoby i rodziny korzystają równocześnie z pomocy realizowanej przez inne podmioty (stypendia szkolne, dodatki mieszkaniowe).

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej przy jednoczesnym wystąpieniu, co najmniej jeden z wymienionych okoliczności: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, trudności w przystosowaniu do życia po opusz-

czeniu zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowych.

Powody korzystania z pomocy społecznej.

Źródło: opracowania własne MGOPS

Z analizy wynika, że głównym powodem ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej jest ubóstwo, następnie bezrobocie, potrzeba ochrony macierzyństwa i bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, a także niepełnosprawność. W 2012 roku obserwujemy spadek liczby osób ubiegających się o pomoc z powodu bezrobocia. Nie jest to wynikiem podjęcia zatrudnienia lecz utratą statusu osoby bezrobotnej z różnych przyczyn (nie wstawienie się w wyznaczonym do Urzędu Pracy, długotrwała choroba).

5. Charakterystyka Gminy Łobżenica

Gmina Łobżenica położona jest w północno- wschodniej części powiatu pilskiego wchodzącego w skład województwa wielkopolskiego. Gmina Łobżenica umiejscowiona jest na Pojezierzu Krajeńskim, a w jej środkowej części znajdują się obszary krajobrazu obejmującego Dolinę Łobzonki i Bory Krajeńskie.

Gmina Łobżenica liczy 10 015 mieszkańców, z czego miasto Łobżenica zamieszkuje 3 301 mieszkańców. Pozostali zamieszkują w 31 miejscowościach, z których 22 posiadają status sołectw. Zajmuje powierzchnię 190,68 km², gęstość zaludnienia wynosi 54,92 osoby na m², natomiast liczba gospodarstw domowych wynosi 2 678.

Łobżenica jest jednym z najstarszych miast Krajny. Jej historia sięga pierwszej połowy XIV wieku. W 1356 otrzymała prawa miejskie, była miastem szlacheckim utrzymującym żywe kontakty gospodarcze z Gdańskiem.

Warunki naturalne sprzyjają rozwojowi rolnictwa i turystyki. Do atrakcyjności turystycznej gminy przyczyniają się urokliwe lasy, liczne jeziora (17), szlaki kajakowe i trasy rowerowe. Wszystko to utożsamia okolice Łobżenicy z wypoczynkiem, kontaktem z przyrodą, wędkarstwem, sportami wodnymi oraz różnorodnymi formami turystyki.

5.1. Gospodarka gminy

Gmina Łobżenica jest gminą typowo rolniczą. Na jej terenie, na areale 13 311 ha użytków rolnych, produkcję rolną prowadzą 953 gospodarstwa, z tego 69% to gospodarstwa do 5 ha, 9% do 10 ha, 19% do 50 ha oraz 3% to gospodarstwa powyżej 50 ha.

Na terenie Gminy działalność gospodarczą prowadzi 447 podmiotów gospodarczych, z tego aż 353 należy do osób fizycznych. Największe podmioty gospodarcze na terenie gminy to: Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, Rolnik – Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”, Spółdzielnia Usług Rolniczych, Chemiczno-Farmaceutyczna Spółdzielnia Pracy „Filofarm”, Baj-Pros Sp.z.o.o – oddział Wiktorówko, Zakład Usług Leśnych „ZULIT” czy Spółdzielnia Usługowo-Produkcyjna „Bambino”.

Kierunki rozwoju gospodarczego gminy wyznacza przyjęta w 2004 roku „Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Łobżenica na lata 2004-2014”. Za zasadnicze priorytety uznaje ona działania w kierunku skanalizowania i zwodociągowania gminy oraz rozwój gospodarczy i odnowę wsi w oparciu o rozwinięte rolnictwo, walory przyrodnicze i ochronę dziedzictwa kulturowego. Dokument wskazuje też na przedsięwzięcia w kierunku poprawy stanu technicznego dróg, rozwoju oświaty i kultury, turystyki i sportu, aktywizacji społecznej, a także wszelkie działania przyczyniające się do pozyskiwania zewnętrznych funduszy.

5.2. Ludność

Gminę Łobzenica na dzień 31 grudnia 2012 roku zamieszkiwało 10 015 osób, z czego na pobyt stały zameldowanych było 9 885 osób, na pobyt czasowy 130. Liczba urodzeń wynosiła 100 dzieci, zaś zgonów 95.

Ludność w gminie

Wyszczególnienie	2010	2011	2012
<i>Ludność - ogółem w tym:</i>	10 110	10 097	10 015
kobiety	4 989	4 973	4 931
mężczyźni	5 121	5 124	5 084
<i>Ludność – ogółem w wieku przedprodukcyjnym (0 – 18) w tym:</i>	2 409	2 363	2 298
kobiety	1 136	1 116	1 089
mężczyźni	1 273	1 247	1 209
<i>Ludność: ogółem w wieku produkcyjnym</i>	6 422	6 429	6 376
kobiety do 60 lat	2 972	2 961	2 920
mężczyźni do 65 lat	3 450	3 468	3 456
<i>Ludność ogółem w wieku poprodukcyjnym</i>	1 279	1 305	1 341
kobiety od 61 lat	881	896	922
mężczyźni od 66 lat	398	409	419
<i>Przyrost naturalny</i>	- 7	+ 15	+ 5
urodzenia	107	112	100
zgony	114	97	95

Źródło: dane statystyczne Urzędu Miejskiego w Łobzenicy

Z analizy materiału wynika, że liczba mieszkańców utrzymuje się na tym samym poziomie. Wartość dodatnia przyrostu naturalnego oznacza liczbę urodzeń przewyższającą liczbę zgonów, natomiast przy wartości ujemnej mówi się o ubytku naturalnym.

5.3. Oświata, kultura i sport w gminie

Gmina Łobzenica, jako jednostka samorządu terytorialnego, jest organem prowadzącym 6 publicznych szkół i przedszkole:

- ✓ 5 szkół podstawowych (Łobżenica, Wiktorówko, Dźwierszno Małe, Fanianowo, Luchowo),
- ✓ 1 gimnazjum w Łobżenicy,
- ✓ 1 przedszkole,
- ✓ 7 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych.

W roku szkolnym 2012/2013 naukę pobierało 637 uczniów w szkołach podstawowych, 359 w gimnazjum. Do przedszkola uczęszczało 169 dzieci, a w oddziałach przedszkolnych 118 dzieci (6 oddziałów). Natomiast w roku szkolnym 2013/2014 w szkołach podstawowych naukę rozpoczęło także 637 uczniów, a w gimnazjum 345. Do przedszkola przyjętych zostało 171 dzieci, a do oddziałów przedszkolnych 132 dzieci.

Ponadto na terenie gminy funkcjonuje 1 szkoła ponadgimnazjalna i Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy.

Polityka oświatowa prowadzona w gminie doprowadziła do utworzenia nowoczesnej bazy oświatowej. Budynki są wyremontowane, sale lekcyjne wyposażone w nowoczesny sprzęt i pomoce dydaktyczne. Mimo, iż nie we wszystkich placówkach są pomieszczenia kuchenne, problem dożywiania dzieci został pozytywnie rozwiązany. Dzieci dożywiane są w pięciu placówkach.

Zadania w obszarze kultury na terenie gminy realizuje Gminne Centrum Kultury, które czuwa nad aktywnym udziałem mieszkańców gminy w sferze kultury. Odzwierciedleniem zaangażowania mieszkańców w działalność kulturalną są zespoły artystyczne i kółka zainteresowań.

Kalendarz imprez kulturalnych przedstawia bogatą ofertę, w której każdy z mieszkańców znajdzie coś dla siebie. Na stałe w kalendarzu imprez zapisały się między innymi: *Naturalisko*, *Pyrlandia*, *Łobżenickie Dziki*, *Targ Twórców – razem z nami*, *Kwitnący Hit*, *Sołtysówka*, *Złota chochła*, *Regionalny konkurs plastyczny „Wielkie strojne jajo”* czy *Ogólnopolski konkurs poetycki „Wiosna”*.

Oprócz różnego rodzaju imprez kulturalnych mieszkańcy gminy mają możliwość korzystania z księgozbiorów bibliotecznych i Izby Muzealnej, która prezentuje dorobek kulturalno-gospodarczy regionu, pamiątki z I i II wojny światowej, a także szereg innych historycznych eksponatów. Do użytku mieszkańców oddana została wieża widokowa, z której można podziwiać panoramę Łobżenicy i okolic.

Ponadto znaczącą rolę w gminie odgrywa sport, który w swoich założeniach upowszechnia i rozwija kulturę fizyczną, promuje zdrowy styl życia wykorzystując istniejące obiekty sportowe: halę sportową, kompleks boisk *Orlik*, stadion miejski, płyty piłkarskie w Topoli, Liszkowie, Dębnie, Wiktorówku, Kruszkach, Walentynowie, Pieśnie, Fanianowie, Kościerzynie Małym, Witrogoszcy Osadzie, Ferdynandowie i Luchowie.

Na terenie gminy działa *Klub Sportowy „Pogoń”*, *Ludowe Zespoły Sportowe „Jedność”* (zrzesza 120 zawodników z sołeckich drużyn piłkarskich), *Uczniowski Klub Sportowy „Łobzonka”*, *Uczniowski Klub Sportowy „Tęcza”*, *Uczniowski Klub Sportowy przy MOW* i *Towarzystwo Sportowe „Korona” Dębno*.

Na uwagę zasługuje impreza cykliczna, organizowana od 18 lat o zasięgu ogólnopolskim *Ogólnopolski Bieg im. Alojzego Graja*, w którym uczestniczą zawodnicy z całego kraju.

5.4. Ochrona zdrowia

Na ochronę i stan zdrowia mieszkańców wpływa nie tylko poziom życia i poziom kultury zdrowotnej, ale również stan środowiska naturalnego, kształtowanie się sytuacji demograficznej, rozwój systemu ochrony zdrowia i dostępność do świadczeń zdrowotnych.

Na terenie gminy funkcjonują: 3 przychodnie lekarskie – *Przychodnia Lekarza Rodzinnego „PRO-VITA”*, *Kontraktowa Praktyka Lekarska St. Bolanowski*, *Przychodnia Lekarska „WIGOR”*, a także 2 gabinety stomatologiczne, 2 gabinety rehabilitacji, 5 pielęgniarek opieki długoterminowej i położna. Placówki służby zdrowia są zakładami niepublicznymi i dostępność, jakość i zakres usług medycznych zależy od kontraktów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Gmina dla poprawy sytuacji zdrowotnej swoich mieszkańców przeprowadza i realizuje zdrowotne programy profilaktyczne. Przeprowadzono badania refundowane przez NFOZ lub odpłatnie takie jak: mammografia dla kobiet w wieku od 50-69 lat, osteoporoza, spirometria, badanie zatok, tarczycy, stawów, PSV, a także badanie echo serca.

Zadaniem gminy w zakresie ochrony zdrowia w dalszym ciągu będzie:

- ✓ uczestnictwo w programach profilaktycznych i prozdrowotnych,
- ✓ podnoszenie świadomości i edukacji zdrowotnej.

5.5. Bezpieczeństwo

Jakość życia mieszkańców związana jest nierozdzielnie z poczuciem ich osobistego bezpieczeństwa. Dlatego ważne i nieodzowne są działania zmierzające do ciągłego doskonalenia i poprawy istniejącego stanu bezpieczeństwa publicznego. Działania w tym zakresie powinny się koncentrować przede wszystkim na:

- ✓ eliminowaniu zagrożeń w miejscach szczególnie niebezpiecznych,
- ✓ stała współpraca wszystkich jednostek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo mieszkańców,
- ✓ przeciwdziałanie zjawiskom niepożądanym i społecznie niekorzystnym.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców w gminie czuwa Posterunek Policji. Według danych statystycznych na przełomie lat 2010 – 2012 stwierdzono wzrost przestępstw, ale także wzrost wykrywalności przestępstw.

Przestępczość w gminie

Przestępczość – ogółem	Wykrywalność	Rok
204	78%	2010
215	73%	2011
360	90%	2012

Źródło: dane statystyczne Posterunku Policji w Łobżeniczy

Na terenie Gminy działa 9 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, w tym jednostka OSP Łobżenica włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Jednostki wyposażone są w sprzęt ratowniczo-gaśniczy wykorzystywa-

ny w przypadku zagrożeń pożarowych, powodziowych oraz wypadków komunikacyjnych.

5.6. Polityka mieszkaniowa

Zadaniem własnym gminy jest tworzenie warunków do zaspakajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych dla mieszkańców o niskich dochodach. Gmina w swoim zasobie mieszkaniowym posiada 182 mieszkania, w tym 16 lokali socjalnych i 10 lokali we wspólnotach mieszkaniowych. W roku 2012 przydzielono 3 lokale z mieszkaniowego zasobu Gminy. W miejscowości Witrogoszcz Wieś na potrzeby mieszkaniowe najuboższych mieszkańców gminy został oddany budynek po byłej szkole podstawowej.

Oczekujących na przydział bądź zamianę mieszkania jest 46 rodzin, w tym 19 na lokale socjalne (stan na dzień 31.12.2012 r.). Lokale socjalne służą zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych osób o najniższych dochodach, nie posiadających tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie postanowienia sądowego. Wśród oczekujących na przydział mieszkania są rodziny z prawomocnym wyrokiem sądu o eksmisję.

Mieszkaniowy zasób gminy administrowany jest przez Zakład Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Łobżenicy. Zasiedlanie lokali mieszkaniowych dokonywane jest na podstawie listy oczekujących na przydział bądź zamianę mieszkania. Listę sporządza raz w roku Społeczna Komisja Mieszkaniowa, powołana przez Burmistrza Łobżenicy. Zapotrzebowania na lokale komunalne w tym także socjalne, przewyższa zasoby mieszkaniowe gminy. Zubożenie społeczeństwa powoduje zaległości w opłatach związanych z utrzymaniem mieszkania, co w konsekwencji doprowadza do eksmisji z zajmowanego lokalu mieszkalnego. W dalszym ciągu zadaniem gminy w tym zakresie będzie podejmowanie działań w celu pozyskiwania lokali dla zabezpieczenia występujących potrzeb.

6. Diagnoza problemów społecznych

Przedmiotem diagnozy są problemy charakterystyczne dla różnych grup społecznych o różnym stopniu ich dolegliwości takie jak: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, starość, uzależ-

nienia, przemoc w rodzinie, bezdomność – które wymagają wszechstronnych działań w celu przeciwdziałania sytuacjom trudnym w życiu jednostek i rodzin oraz poprawy ich warunków bytowych.

Diagnoza problemów społecznych przeprowadzana jest na bieżąco. Analiza dokonywana jest w odstępach półrocznych przez pracowników ośrodka pomocy społecznej. W oparciu o posiadane materiały i informacje ustalono najistotniejsze problemy, z jakimi boryka się gmina. Do nich należą:

6.1. Ubóstwo

Ustawa o pomocy społecznej definiuje ubóstwo na podstawie dochodu rodziny lub osoby, nie przekraczającego tzw. minimum socjalnego. Ośrodek Pomocy Społecznej jest zobowiązany do pomocy osobom i rodzinom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej.

Przyczyny ubóstwa dzielą się na trzy grupy:

- ✓ osobowe niezależne od człowieka (niepełnosprawność umysłowa lub fizyczna, długotrwała choroba, podeszły wiek, kiedy to ludzie nie mogą zapewnić sobie minimum egzystencji),
- ✓ subiektywne zależne od człowieka (postawy i cechy charakterologiczne takie jak: lenistwo, brak zasad, brak chęci do pracy i rozwoju, nieuczciwość, rozrzutność, nałogi),
- ✓ obiektywne, istniejące niezależnie od woli człowieka (bezrobocie, niskie wynagrodzenia za pracę).

Ubóstwo oprócz tego, że powoduje nie zaspokojenie podstawowych potrzeb egzystencjonalnych powoduje wiele ujemnych skutków społecznych. Stwarza problemy w uzyskaniu i utrzymaniu mieszkania, zmniejsza dostęp do oświaty, ogranicza dostęp do świadczeń zdrowotnych, wyklucza możliwość korzystania z dóbr kultury a także wzrost przestępczości. Jest też jednym z ważnych powodów alkoholizmu i narkomanii.

6.2. Bezrobocie

Bezrobocie jest problemem złożonym i różnie definiowanym. Szerszą kategorią jest pozostawanie bez pracy lub nieaktywność zawodowa. Są to kategorie ważne z punktu widzenia opisu klientów pomocy społecznej oraz programów adresowanych do nich w ramach tego systemu.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz tego zjawiska głównie ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz „pracy na czarno”. Bezrobocie obniża standard życia i rozszerza obraz patologii społecznej. Bezpośrednio wpływa na poziom życia rodzin i prowadzi często do:

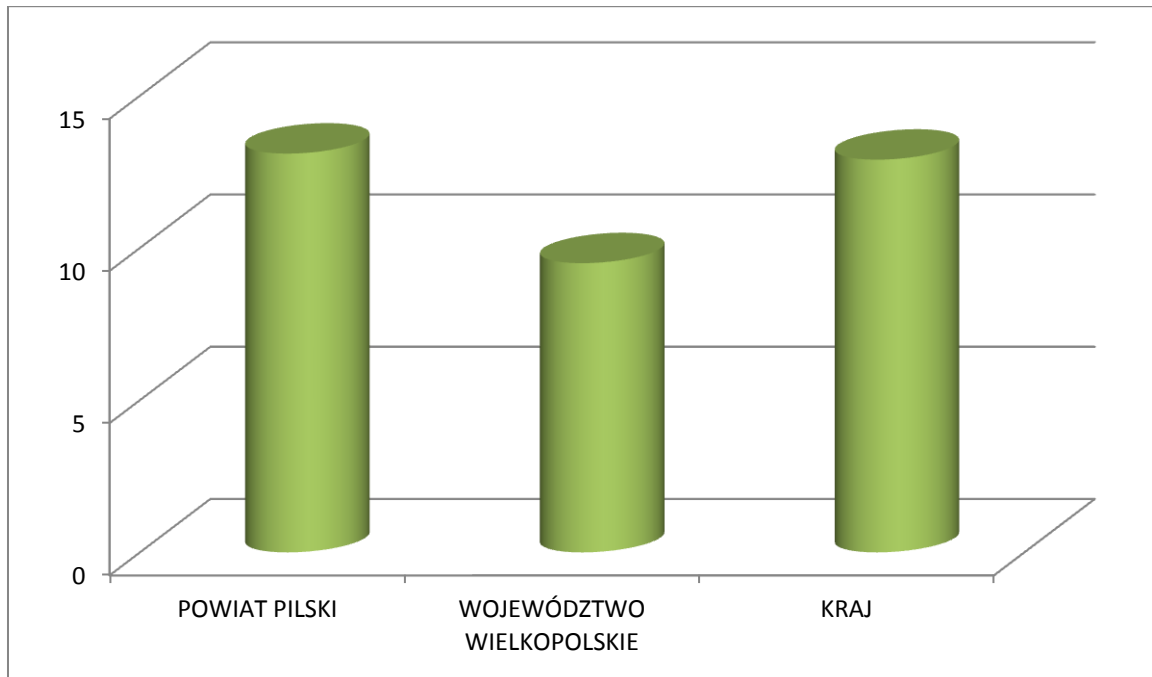
- ✓ dezintegracji rodziny,
- ✓ osłabienia więzi emocjonalnych między członkami rodziny,
- ✓ zwiększa ryzyko zaistnienia patologii życia społecznego,
- ✓ utraty poczucia bezpieczeństwa i wpływu na własne życie,
- ✓ degradacji ekonomicznej i społecznej.

Bezrobocie jest dotkliwe nie tylko dla osób pozostających bez pracy, lecz także dla ich rodzin. W funkcjonowaniu rodzin dotkniętych bezrobociem dochodzi do poważnych zakłóceń. Negatywne zmiany mogą dotyczyć wszystkich funkcji rodziny. Negatywny wpływ bezrobocia na więź małżeńską niesie ze sobą niebezpieczeństwo osłabienia związków uczuciowych i zaburzenia ról małżeńskich i rodzicielskich. Utrata pracy zawodowej wpływa najczęściej na powstawanie napięć i konfliktów w rodzinie. Z drugiej strony, ograniczenie możliwości materialnego zabezpieczenia rodziny prowadzi do ograniczenia stopnia zaspokojenia podstawowych potrzeb. Bezrobocie rodziców nie stwarza poczucia bezpieczeństwa u dzieci i negatywnie wpływa na ich dalszą edukację. Często prowadzi do rozpadu rodziny i może być zagrożeniem przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorców osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego. Problem bezrobocia, a zwłaszcza długotrwałego wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływania.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to w głównej mierze rozbudzanie motywacji do działania, ukierunkowanego na aktywne poszukiwanie zatrudnienia i pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego. Forma, wysokość i okres wypłacanych świadczeń powinien być uzależniony od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Na sytuację osób bezrobotnych wpływa zarówno wiek, jak i poziom wykształcenia.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku zarejestrowanych było 534 osób z terenu gminy Łobżenica. Wskaźnik stopy bezrobocia wynosił dla powiatu pilskiego 13,1%, dla województwa wielkopolskiego 9,5%, dla kraju 12,9%.

Źródło: dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Pile

Z danych statystycznych wynika, że najliczniejszą grupę bezrobotnych na terenie Gminy Łobżenica stanowią osoby znajdujące się w szczególnej sytuacji na rynku pracy tj.:

- ✓ osoby do 25 roku życia,
- ✓ długotrwale bezrobotni,
- ✓ osoby po 50 roku życia,
- ✓ bez kwalifikacji zawodowych,
- ✓ bez doświadczenia zawodowego,
- ✓ samotnie wychowujący co najmniej 1 dziecko w wieku do 18 roku życia,
- ✓ osoby, które po opuszczeniu zakładu karnego nie podjęli zatrudnienia,
- ✓ niepełnosprawni.

Rok 2012	
Liczba osób bezrobotnych ogółem	534
w tym	
• kobiety	275
• mężczyźni	259
z prawem do zasiłku	72
Bezrobotni	
✓ do 25 roku życia	165
✓ długotrwale bezrobotni	223
✓ powyżej 50 roku życia	77
✓ bez kwalifikacji zawodowych	27
✓ pozostali	42

Źródło: dane statystyczne PUP Piła

Warto zaznaczyć, że w walce z bezrobociem znaczącą rolę odgrywa Powiatowy Urząd Pracy. Oferta działań adresowanych do bezrobotnych jest dość szeroka. Obejmuje między innymi: szkolenia, doradztwo zawodowe, pośrednictwo pracy, staże, prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, jednorazową pomoc na podjęcie działalności gospodarczej.

Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

Rok 2012	
✓ osoby bezrobotne odbywające staż	109
✓ osoby bezrobotne zatrudnione przy robotach publicznych i pracach interwencyjnych	7
✓ osoby bezrobotne odbywające szkolenia	13
✓ osoby bezrobotne odbywające prace społecznie użyteczne	15
✓ osoby bezrobotne, które rozpoczęły działalność gospodarczą	8
✓ osoby bezrobotne, które podjęły zatrudnienie w ramach refundacji kosztów zatrudnienia	10

Źródło: dane statystyczne PUP Piła

Działania Gminy w zakresie walki z bezrobociem obejmują głównie:

- ✓ tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi gospodarczemu gminy i przedsiębiorczości mieszkańców,
- ✓ ulgi w podatkach dla osób prowadzących działalność gospodarczą,
- ✓ organizowanie robót publicznych,
- ✓ organizowanie prac społecznie użytecznych.

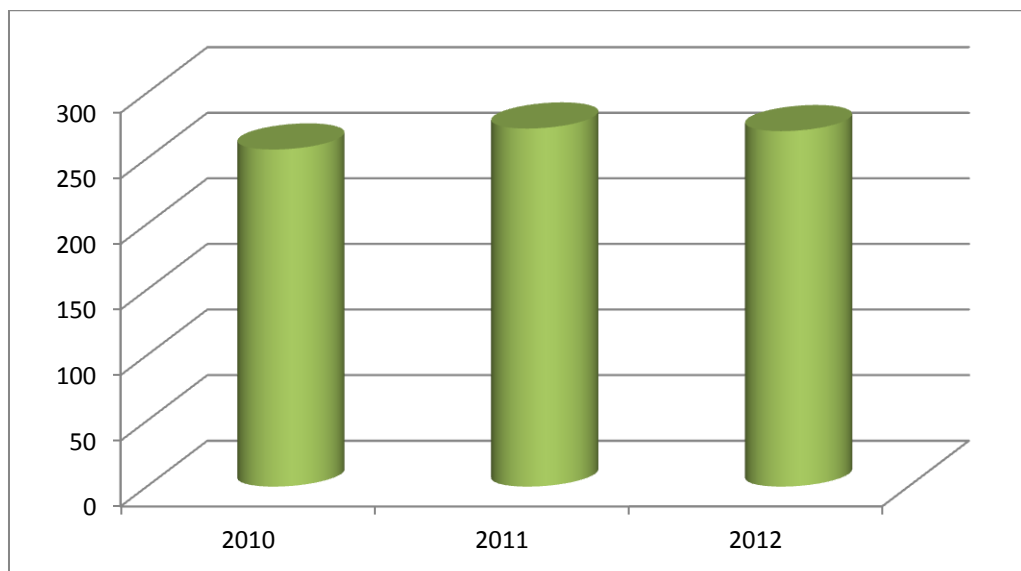
W ostatnich latach ważnym elementem w aktywizacji zawodowej i społecznej osób długotrwale bezrobotnych pozostających bez pracy stały się projekty współfinansowane ze środków unijnych, realizowane w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Dzięki możliwościom korzystania z funduszy unijnych pojawiła się szansa na rozwój pomocy społecznej, zwłaszcza w odniesieniu do osób pozostających bez pracy, którym stwarza się możliwość uczestnictwa w różnych instrumentach aktywnej integracji. Mają one pomóc w przewyciężeniu barier zawodowych, zdrowotnych, edukacyjnych i społecznych w dostępie do zatrudnienia i usług społecznych.

6.3. Niepełnosprawność

Jednym z ważniejszych problemów współczesnego świata jest niepełnosprawność. Wynika to z powszechności i rozmiaru tego zjawiska. Z niepełnosprawnością psychoruchową wiąże się niejednokrotnie tzw. niepełnosprawność społeczna, czyli niemożność pełnego funkcjonowania w społeczeństwie. Zauważa się systematyczny wzrost liczby osób niepełnosprawnych na terenie gminy. Ma to również odzwierciedlenia w liczbie korzystających z pomocy społecznej. Najczęstszymi problemami, z jakimi spotykają się w swojej codziennej egzystencji osoby niepełnosprawne to:

- ✓ utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji,
- ✓ utrudnienia architektoniczne i komunikacyjne,
- ✓ pogarszanie się sytuacji ekonomicznej,
- ✓ bariery psychologiczne,
- ✓ izolacja społeczna.

Rodziny objęte wsparciem z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowania własne MGOPS

Na terenie gminy Łobżenica zamieszkuje szacunkowo 1500 osób niepełnosprawnych, legitymujących się stosownym dokumentem potwierdzającym stopień niepełnosprawności. W statystykach Powiatowego Urzędu Pracy figuruje 18 osób niepełnosprawnych posiadających status osoby bezrobotnej, poszukującej pracy.

Osoby niepełnosprawne napotykają liczne przeszkody związane z samodzielnym funkcjonowaniem. Formułując kierunki polityki społecznej Gminy Łobżenica należy pamiętać o prowadzeniu szeroko zakrojonych działań, których celem jest przeciwdziałanie społecznemu wykluczeniu osób niepełnosprawnych, prowadzących do większej ich aktywności zawodowej i społecznej. Problem osób niepełnosprawnych w gminie jest bliski zarówno pracownikom samorządowym, jak i społeczności lokalnej. Tym problemem na terenie gminy zajmują się głównie: Miejsko Ośrodek Pomocy Społecznej, Warsztat Terapii Zajęciowej, organizacje pozarządowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile i Starostwo Powiatowe. Działania tych podmiotów zmierzają do zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych, rehabilitacji, likwidacji barier architektonicznych, a także działań integrujących osoby niepełnosprawne ze społecznością lokalną.

Ośrodek wraz z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w dalszym ciągu będzie podejmował działania zmierzające do wyrównywania szans i integracji spo-

łącznej osób niepełnosprawnych oraz umożliwienia im aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, zawodowym i wspieraniu ich rodzin. Istotną rolę w systemie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, odgrywają usługi udzielane w Warsztacie Terapii Zajęciowej. Warsztat oznacza wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę, stwarzającą osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania i przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja tego celu odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania:

- ✓ umiejętności wykonywania czynności dnia codziennego oraz zaradności osobistej,
- ✓ psychofizycznych sprawności oraz podstawowych umiejętności zawodowych umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym lub podjęcie pracy.

Działalność Warsztatu współfinansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Na terenie Gminy Łobzenicy działa jeden Warsztat Terapii Zajęciowej dla 30 osób niepełnosprawnych. Rehabilitacja odbywa się zgodnie z indywidualnym programem, którego celem jest poprawa i rozwój kondycji fizycznej i psychicznej uczestników, aktywizacja i przygotowanie do życia w społeczeństwie, również do podjęcia pracy. Terapia prowadzona jest w zakresie samoobsługi i czynności dnia codziennego, pokonywania trudności związanych z radzeniem sobie w różnych skomplikowanych sytuacjach. Uczestnicy WTZ nabywają umiejętności obsługi maszyn, wykonywania przedmiotów użytkowych i artystycznych.

Na terenie Gminy Łobzenicy funkcjonują 2 domy pomocy społecznej:

- ✓ Dom Pomocy Społecznej w Chlebnie
  - *dom przeznaczony jest dla osób dorosłych (kobiet) niepełnosprawnych intelektualnie, ma charakter stacjonarny zapewniający całodobową opiekę i posiada 80 miejsc.*
- ✓ Dom Pomocy Społecznej w Dębnie
  - *dom przeznaczony jest dla osób dorosłych (mężczyzn) niepełnosprawnych intelektualnie, ma charakter stacjonarny zapewniający całodobową opiekę i posiada 120 miejsc.*

Wymienione placówki świadczą na poziomie obowiązującego standardu usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne w formach i zakresie wynikającym z indywidualnych potrzeb mieszkańców.

Dużym wsparciem dla rodzin, których członkiem jest osoba niepełnosprawna z zaburzeniami psychicznymi jest świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania usługobiorcy. Głównym celem świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest poprawa funkcjonowania tych osób w obszarze społecznym tj. doprowadzenie do podejmowania przez te osoby ról społecznych charakterystycznych dla danego przedziału wiekowego. W/wym. usługami objęte są dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, Świadczą je specjaliści tacy jak: fizjoterapeuta, logopeda, terapeuta zajęciowy. Usługi specjalistyczne dostosowane są do potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia.

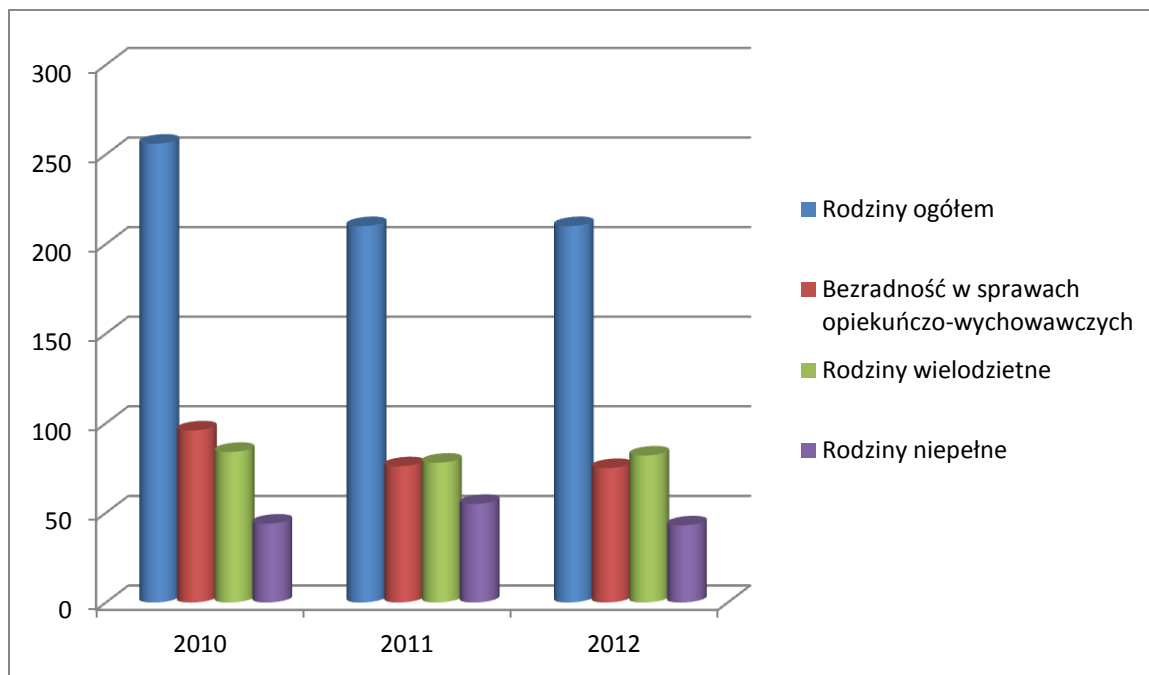
6.4. Problemy opiekuńczo – wychowawcze

Rodzina, jako podstawowa komórka społeczna jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem dziecka, której obowiązkiem jest zaspokojenie wszystkich jego potrzeb. Wywiera istotny wpływ na kształtowanie się postaw, aspiracji, systemów wartości. Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny, złe wypełnianie ról społecznych powoduje jej destrukcję. W rodzinach dysfunkcyjnych często występują u dzieci problemy w nauce, problemy wychowawcze aż do wkraczania na drogę przestępstwa. Bezradność osób w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest jednym z ważniejszych problemów dotyczących w głównej mierze rodzin o niskim statusie społecznym i niskiej świadomości wychowawczej, o zaburzonych relacjach małżeńskich. Wśród wielu zewnętrznych czynników zagrażających prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny, na pierwszy plan wysuwają się ubóstwo i bezrobocie. Bezrobocie stanowi główne uwarunkowanie wykluczenia społecznego i zaburza wypełnianie ekonomicznej funkcji rodziny. Rodzice skupiając się na zaspokajaniu podstawowych potrzeb, nie są w stanie zaspokoić potrzeb wyższego rzędu, a to z kolei hamuje rozwój jej członków. Długotrwałe pozostawanie bez pracy najczęściej prowadzi do narastania wewnętrznych konfliktów w rodzinie, różnego typu uzależnień, przemocy domowej, pogarszania stosunków między jej członkami, a tym samym jest przyczyną nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny.

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność wielu instytucji i podmiotów skupia się przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do edukacji, wypoczynku, służby zdrowia.

Rodziny z dziećmi na utrzymaniu objęte pomocą społeczną

Źródło: opracowanie własne MGOPS

W roku 2010 pomocą społeczną objęto 256 rodzin z dziećmi na utrzymaniu, w tym rodzin wielodzietnych było 84, rodzin niepełnych 44. W 96 rodzinach pomoc przyznano z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

W roku 2011 pomocą społeczną objęto 210 rodzin z dziećmi na utrzymaniu, w tym rodzin wielodzietnych było 78, rodzin niepełnych 55. W 76 rodzinach pomoc przyznano z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Natomiast w 2012 roku pomocą społeczną objęto także 210 rodzin z dziećmi na utrzymaniu, w tym rodzin wielodzietnych było 82, rodzin niepełnych 43. W 75 rodzinach pomoc przyznano z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz dziecku z tej rodziny udziela się pomocy finansowej, pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego,

a jeśli to konieczne zapewnienia dziecku opieki i wychowania poza rodziną poprzez umieszczenie w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W gminie Łobzenica funkcjonuje 9 rodzin zastępczych, w których przebywa 11 dzieci. Ponadto 2 dzieci przebywa w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Spośród rodzin zastępczych wszystkie rodziny są spokrewnione.

W dalszym ciągu nadrzędnym celem w realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej będzie wspieranie rodzin w ich funkcjach opiekuńczo – wychowawczych, zapewnienie opieki dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo, tworzenie grup wsparcia dla rodziców i dzieci, w celu przeciwdziałania marginalizacji i niedostosowaniu społecznemu.

6.5. Przemoc w rodzinie

Przemoc domową, zwaną też przemocą w rodzinie, można najogólniej zdefiniować jako zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste powodując cierpienia i szkody. Najczęściej przyczyną przemocy i agresji w rodzinie jest: alkoholizm, konflikty rodzinne, destrukcja podstawowych funkcji rodziny, rozwody, upadek dobrych obyczajów w rodzinach. Przemoc w rodzinie powoduje łamanie norm moralno - prawnych, zastraszanie dzieci, agresje, depresje i choroby psychiczne. Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni. W stosunku do dzieci przemoc stosują zazwyczaj obydwój rodzice. Oboje są sprawcami zaniedbań, jednak z opinii pracowników socjalnych wynika, że w większym stopniu to mężczyźni zostawiają rodziny, unikając łożenia na ich utrzymanie i odpowiedzialności za wychowanie dzieci.

Pomoc ofiarom przemocy w rodzinie wymaga zintegrowanego działania wielu instytucji i podmiotów wykonujących zadania z tego zakresu. Przemoc w rodzinie to wciąż temat tabu, dlatego ofiarom przemocy tak trudno uzyskać fachową pomoc. Również dlatego dane statystyczne daleko odbiegają od rzeczywistej liczby i skali zjawiska.

Pomoc ofiarom przemocy ułatwiają działania w ramach procedury „Niebieskiej Karty”, która jest dokumentem służbowym wypełnianym przez funkcjonariusza policji lub pracownika socjalnego. Ułatwia ona uporządkowaną rejestrację wydarzeń. po-

maga w prowadzeniu działań prewencyjnych wobec rodziny, w której dochodzi do przemocy. Dokumentacja „Niebieskiej Karty” jest wykorzystywana i stanowi podstawę przy kierowaniu sprawy na drogę sądową.

Na terenie powiatu pilskiego funkcjonuje jeden ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy domowej. Ofiary przemocy domowej z Gminy Łobżenica znajdują w placówce schronienie przez okres 3 miesięcy. Oprócz schronienia Ośrodek zapewnia poradnictwo psychologiczne i prawne, a także terapię indywidualną i grupową dla ofiar przemocy. W okresie 2010 – 2012 w Ośrodku znalazło schronienie 6 kobiet z dziećmi. W trzech przypadkach ofiary przemocy usamodzielniały się, zmieniły miejsce zamieszkania, nie utrzymują kontaktów ze sprawcą. Pozostałe wróciły do miejsca zamieszkania i prowadzą wspólne życie ze sprawcą przemocy.

W roku 2011 został uchwalony Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2015. Powołano także Zespół interdyscyplinarny, którego głównym zadaniem jest tworzenie gminnego systemu pomocy ofiarom przemocy domowej przy współpracy różnych osób, instytucji i organizacji pozarządowych. Podejmowane działania w ramach Zespołu służą zwiększeniu świadomości społecznej na temat przemocy domowej, motywowaniu ofiar przemocy w rodzinie do żądania ochrony swoich praw i szukania pomocy.

Liczba przeprowadzonych interwencji Policji

Wyszczególnienie	2011	2012
Interwencje domowe – ogółem	85	79
w tym: dotyczące przemocy w rodzinie	2	3

Źródło: dane Posterunku Policji w Łobżeniczy

Działania w zapobieganiu przemocy domowej powinny być oparte o systematyczną wymianę informacji i współpracę z samorządem lokalnym, Policją, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Konieczne jest prowadzenie działań edukacyjno-profilaktycznych w Gminie w celu systematycznego uświadamiania mieszkańców odnośnie problemu przemocy w ro-

dzinie, w większym zakresie wykorzystywanie procedury „Niebieskiej Karty” i ścisła współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym na rzecz poprawy skuteczności działań wobec osób doświadczających przemocy w rodzinie. Zachodzi także konieczność uruchomienia Punktu Konsultacyjnego udzielającego porad prawnych i psychologicznych przez specjalistów zawodowo przygotowanych do takich działań.

6.6. Uzależnienia

Alkoholizm to zjawisko, które dotyka wielu mieszkańców naszej Gminy w różnym wieku, niezależnie od miejsca zamieszkania, płci, wykształcenia. Nadużywanie alkoholu prowadzi do dezintegracji rodziny, jest przyczyną przemocy domowej, sprzyja powstawaniu nieformalnych grup społecznych stanowiących zagrożenie ładu i bezpieczeństwa publicznego.

Podstawą prawną działań związanych z rozwiązywaniem problemów alkoholowych jest ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Na terenie Gminy Łobzenicy działa Centrum Profilaktyki i Aktywności Społecznej, Pełnomocnik Burmistrza ds. Uzależnień i Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Kierunki działań wyznaczone przez Pełnomocnika i Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych obejmują w szczególności:

- ✓ propagowanie modelu „trzeźwego stylu życia” poprzez tworzenie systemu oddziaływań profilaktycznych w procesie wychowawczym dzieci i młodzieży,
- ✓ zapewnienie mieszkańcom Gminy możliwości uzyskania wsparcia oraz profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu problemów wynikających z nadużywania alkoholu,
- ✓ zwiększenie zasobów materialnych, metodycznych i organizacyjnych niezbędnych do rozwiązywania problemów alkoholowych,
- ✓ podejmowanie działań ukierunkowanych na grupy uzależnione od alkoholu i ich rodzin,
- ✓ podejmowanie działań zmierzających do zmniejszenia rozmiarów i dotkliwości problemów jakie niesie ze sobą nadużywanie alkoholu,
- ✓ organizacja różnych form wsparcia osobom uzależnionym i ich najbliższym.

Szacunkowa liczba osób uzależnionych i współuzależnionych na terenie Gminy objęta wsparciem

Działania	2010	2011	2012
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	40	42	43
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	31	33	37
Liczba osób, które podjęły dobrowolne leczenie	12	15	17
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	1	2	3
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	33	37	45
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	450	500	600
Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku	200	210	223

Źródło: dane statystyczne Centrum Profilaktyki i Aktywności Społecznej w Łobżeniczy

W Gminie Łobżenica, w ramach pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych działa grupa samopomocowa Anonimowych Alkoholików METANOJA. Natomiast pomocy współuzależnionym udziela wsparcia grupa samopomocowa AL.-ANON.

6.7. Narkomania

Skala problemowa na terenie Gminy Łobżenica wynikająca z uzależnienia od narkotyków jest trudna do ustalenia. Działania w tym kierunku regulowane są ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii. Problem narkomanii głównie dotyczy dzieci i młodzieży. O problemie tym niechętnie informują pedagodzy czy rodzice osób nieletnich. Aby zmniejszyć problemy narkomanii prowadzone są w szkołach specjalne programy i kampanie społeczne dotyczące szkodliwości używek i środków psychoaktywnych.

Największe zapotrzebowanie w przypadku pomocy osobom uzależnionym od narkotyków istnieje w sferach takich jak:

- ✓ zwiększenie ilości świadczonego poradnictwa,
- ✓ prowadzenie terapii indywidualnej i rodzinnej,

- ✓ prowadzenie terapii dla osób eksperymentujących,
- ✓ prowadzenie grup wsparcia dla rodziców,
- ✓ poradnictwo prawne,
- ✓ prowadzenie zajęć alternatywnych dla dzieci i młodzieży.

6.8 Sytuacja osób starszych

Liczba osób starszych, emerytów, rencistów z roku na rok zwiększa się. Prognozy demograficzne wskazują, że w kolejnych latach procent osób w starszym wieku w całej populacji będzie systematycznie wzrastać.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć: samotność, przewlekłą chorobę, niepełnosprawność, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Zmieniająca się struktura i funkcje współczesnej rodziny nie sprzyjają kształtowaniu się warunków do sprawowania opieki nad sędziwym członkiem rodziny. Coraz częściej osoby starsze tworzą jednoosobowe gospodarstwa domowe, a jeśli już mieszkają razem z dziećmi, to przede wszystkim ich świadczenie emerytalne stanowią źródło stałego i pewnego dochodu rodzin wielopokoleniowych.

Osoby starsze objęte system pomocy społecznej w Gminie Łobżenica korzystają z różnych form wsparcia, w tym między innymi:

- ✓ usług opiekuńczych,
- ✓ pomocy materialnej,
- ✓ pomocy niepieniężnej,
- ✓ uczestnictwa w Klubie Seniora,
- ✓ uczestnictwa w organizacjach pozarządowych.

Starość jest okresem trudnym, człowiek musi zostać do niej odpowiednio przygotowany. Znamiennej rolę w tym procesie odgrywają organizacje pozarządowe, wspierające osoby starsze, rodzina, znajomi i cała społeczność.

W związku z postępującym procesem starzenia się ludności naszego kraju następuje systematyczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Analogiczną sytuację można zaobserwować również w naszej gminie. Zwiększa się więc zapotrzebowanie na usługi instytucjonalne

Aktywizacja i integracja w środowisku lokalnym osób w wieku poprodukcyjnym powinna być realizowana poprzez promowanie i wspieranie rozwiązań służących pełniejszej integracji społecznej. Przede wszystkim chodzi o wzmocnienie różnych form samoorganizacji, samodzielności i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Ważne są także działania wspierające więzi międzypokoleniowe i poczucie odpowiedzialności młodszych pokoleń za osoby starsze z otoczenia rodzinnego i sąsiedzkiego.

W pomocy społecznej dąży się do tego, aby działania podejmowane dla tej grupy osób przyczyniały się do większej aktywności, samodzielności i utrzymania kondycji psychofizycznej osób starszych na jak najwyższym poziomie. W większym zakresie wykorzystanie zasobów intelektualnych i twórczych osób starszych do aktywizacji środowiska lokalnego.

6.9. Bezdomność

Zjawisko bezdomności w Gminie Łobżenica nie jest statystycznie problemem ilościowo istotny. Dotyka ono 13 osób. Główną jej przyczyną jest alkohol. Jednak jest to problem społeczny, trudny do rozwiązania. Wyróżnić można bezdomnych z „przymusu” i z „wyboru”. Bezdomni z wyboru – to osoby o specyficznych predyspozycjach osobowościowych, które nie pozwalają im nigdzie się osiedlić na stałe, zadomowić. Bezdomni z przymusu – to osoby, które ze względów osobistych i ekonomicznych są bezdomne.

Osoba bezdomna nie jest w stanie usamodzielnąć się bez właściwego wsparcia ze strony pomocy społecznej. Brak stałego miejsca zameldowania praktycznie pozbawia osobę bezdomną szans na znalezienie zatrudnienia, a nawet zdobycia statusu osoby bezrobotnej, a tym samym zdobycia środków na samodzielne życie. Obowiązkiem Gminy wynikającym z ustawy o pomocy społecznej jest zapewnienie osobie bezdomnej: schronienia, gorącego posiłku i odzieży dostosowanej do pory roku. Brak bazy lokalowej (schroniska dla bezdomnych, noclegowni) na terenie gminy ujawnia ten problem szczególnie w okresie zimowym. Wówczas osoby bezdomne kierowane są do schronisk i noclegowni na terenie całego kraju, w zależności od miejsca aktualnego ich pobytu. Ośrodek ma podpisane porozumienie z Pileskim Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR MARKOT w Pile, gdzie docelowo przebywają osoby

bezdomne przez cały rok. Bezdomność najczęściej dotyka mężczyzn w wieku produkcyjnym.

Osoby bezdomne, którym udzielono wsparcia w różnych formach

Wyszczególnienie	2010	2011	2012
Bezdomni – ogółem	8	10	13
Kobiety	0	2	3
Mężczyźni	8	8	10

Źródło: opracowania własne MGOPS

Dane statystyczne nie odzwierciedlają w pełni problemu bezdomności w Gminie Łobżenica, gdyż Ośrodek Pomocy Społecznej otrzymuje szereg sygnałów na temat bezdomnych z naszej gminy, przebywających na terenie kraju.

7. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych

W Gminie Łobżenica funkcjonuje szereg instytucji i organizacji pozarządowych mogących uczestniczyć na zasadach partnerstwa w realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych. Poniższa tabela przedstawia podmioty, które aktualnie działają w najszerszym zakresie w sferze pomocy społecznej.

Zakładamy, że w trakcie realizacji strategii będziemy nawiązywać współpracę z innymi podmiotami, które mogą być pomocne w realizacji celów w niej zawartych.

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie dla mieszkańców Gminy Łobżenica

Lp.	Nazwa podmiotu
01.	Urząd Miejski
02.	Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
03.	Powiatowy Urząd Pracy w Pile
04.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
05.	Zespół interdyscyplinarny
06.	Komisariat Policji
07.	Kuratorzy zawodowi i społeczni
08.	Sołectwa
09.	Domy Pomocy Społecznej
10.	Warsztat Terapii Zajęciowej

11.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile
12.	Sąd Rejonowy w Złotowie
13.	Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Pile

7.1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego są ważnym elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną. Dla bieżącej pracy podmiotów prowadzących tę działalność istotne znaczenie ma zarówno wymiana doświadczeń, jak również współpraca z samorządem gminnym. Organizacje pozarządowe w istotny sposób wpływają na jakość życia społeczności lokalnej.

W Gminie Łobżenica w obszarze pomocy społecznej działają następujące organizacje pozarządowe:

- ✓ Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- ✓ Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- ✓ Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych,
- ✓ Stowarzyszenie *Cordis* w Dębnie,
- ✓ Stowarzyszenie *Patron* im. Adeli Jasiołki,
- ✓ Szkolne Koło *Caritas* w Wiktorówku,
- ✓ Polski Związek Katolicko Społeczny,
- ✓ Piłski Bank Żywności.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi polega na wymianie informacji i spotkaniach integracyjnym dla różnych grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dużą aktywność w rozwiązywaniu problemów społecznych wykazuje Towarzystwo Przyjaciół Dzieci z działającym przy TPD Kole Rodziców Dzieci Niepełnosprawnych.

Rozwiązywanie problemów społecznych oraz podejmowanie działań zapobiegających ich występowaniu to jedno z ważniejszych zadań gminy. Wszelkie działania temu służące powinny być podejmowane w ramach spójnego systemu, którym koordynuje jedna instytucja – jednostka administracji samorządowej, a jej równorzędnymi partnerami są organizacje pozarządowe.

8. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych w gminie

Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne, była ankieta rozesłana do mieszkańców gminy, sołectw, organizacji pozarządowych i instytucji mających wpływ na kształt polityki społecznej. Także analiza materiałów statystycznych dostarczyła danych, które przyczyniły się do rozoznania problemów społecznych.

- Z nadesłanych odpowiedzi wyłonił się obraz najistotniejszych problemów społecznych występujących w Gminie. Za najważniejsze respondenci uznali:
  - ✓ bezrobocie
  - ✓ ubóstwo
  - ✓ alkoholizm i uzależnienia
  - ✓ przestępczość
  - ✓ problemy osób starszych
  - ✓ wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych
  - ✓ przemoc w rodzinie
  - ✓ brak inicjatyw społecznych.
- Zdaniem respondentów działania podejmowane w celu rozwiązywania wybranych problemów społecznych w gminie są niewystarczające. Spośród badanych taką odpowiedź podało 55,17% ankietowanych.
- Ponadto respondenci ocenili działalność Gminy na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych na poziomie dostatecznym. Takiej odpowiedzi udzieliło 38,62% ankietowanych.
- Pozytywnie dokonano oceny dotyczącej dostępności mieszkańców do towarów i usług na terenie Gminy. Pozytywnej oceny udzieliło 48,28% ankietowanych.
- Na poziomie dostatecznym oceniono działania kulturalne realizowane przez Gminę, natomiast 53,79% respondentów poziom edukacji ocenili jako dobry.
- Poziom bezpieczeństwa w Gminie 31,72% ankietowanych oceniło dostatecznie, natomiast pozostali mieli odmienne zdanie.
- Na pytanie dotyczące oceny możliwości dostępu mieszkańców do usług medycznych oferowanych przez miejscową służbę zdrowia 35,86% ankietowa-

nych oceniło poziom dostępności jako dostateczny, natomiast 26,21% ankietowanych udzieliło oceny negatywnej.

Respondenci wskazywali na brak gabinetu ginekologicznego w Gminie i zbyt długie oczekiwanie do lekarzy specjalistów w poradniach znajdujących się poza Łobżenicą.

- Wśród działań, jakie powinny być podejmowane, aby rozwiązać wybrane problemy społecznej najczęściej wskazywano na:
  - ✓ tworzenie miejsc pracy dla bezrobotnych,
  - ✓ pomoc osobom starszym,
  - ✓ pomoc osobom niepełnosprawnym,
  - ✓ pomoc osobom uzależnionym,
  - ✓ pomoc dzieciom z rodzin zaniedbanych.

W badaniu udział wzięło 78,62% kobiet i 13,79% mężczyzn. Wśród ankietowanych 26,20% to osoby mieszkające w mieście, 31,72% na terenie wsi.

9. Analiza SWOT dla systemu pomocy społecznej w Gminie Łobżenica

Analiza SWOT to analiza strategiczna pozwalająca na wygenerowanie z otoczenia szans rozwoju, a także zagrożeń hamujących działania na rzecz społeczności lokalnej. Mocne strony mogą oznaczać, iż należy je nadal rozwijać i doskonalić, słabe zaś eliminować, bądź zreorganizować. Nazwa SWOT oznacza:

- ✓ *mocne strony (S) – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,*
- ✓ *słabe strony (W) – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,*
- ✓ *szanse (O) – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,*
- ✓ *zagrożenia (T) – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.*

9. W analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

MOCNE STRONY – S	SŁABE STRONY – W
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wykwalifikowana kadra pracowników pomocy społecznej. ▪ Zaangażowanie pracowników Ośrodka. ▪ Umiejętność szybkiego reagowania w sytuacjach kryzysowych. ▪ Zabezpieczenie dzieciom i młodzieży dostępu do różnych form spędzania czasu wolnego. ▪ Brak wzrostu świadczeniobiorców. ▪ Reagowanie na potrzeby osób niepełnosprawnych. ▪ Dobry stan infrastruktury oświatowej. ▪ Zapewnienie środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych. ▪ Dostępność do placówek podstawowej opieki medycznej. ▪ Dobra baza kulturalno – sportowa i różnorodność imprez kulturalnych. ▪ Atrakcyjność gminy ze względu na warunki naturalne. ▪ Programy zdrowotne realizowane przez gminę. ▪ Umiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bierna postawa świadczeniobiorców w rozwiązywaniu problemów życiowych. ▪ Niedostateczne wypełnianie funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców ▪ Niechęć podnoszenia kwalifikacji przez osoby bezrobotne. ▪ Znaczna liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku. ▪ Niewystarczająca liczba lokali socjalnych. ▪ Brak podmiotów ekonomii społecznej. ▪ Brak danych dotyczących populacji osób niepełnosprawnych w gminie. ▪ Niechęć do podejmowania leczenia przez uzależnionych oraz współpracy w tym zakresie przez współuzależnionych. ▪ Brak porozumień gminy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej. ▪ Brak specjalistów do prowadzenia terapii dla osób wymagających wsparcia. ▪ Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura społeczna. ▪ Proces starzenia się ludności. ▪ Zbyt duże obciążenie pracowników socjalnych wykonywaniem zadań administracyjnych. ▪ Niewystarczająca infrastruktura transportowa, zbyt rzadkie połączenia autobusowe. ▪ Niewystarczające środki finansowe na wsparcie dla potrzebujących.
SZANSE – O	ZAGROŻENIA – T
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wysoka świadomość społeczna władz samorządowych ▪ Wspieranie zatrudnienia osób bezrobot- 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Marginalizacja spowodowana długotrwałym bezrobociem ▪ Bezrobocie osób młodych

<p>nych w ramach robót publicznych, prac interwencyjnych i prac społecznie użytecznych</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Oferowanie dzieciom i młodzieży różnych form spędzania czasu wolnego ▪ Wzrost świadomości społecznej w temacie przemocy w rodzinie ▪ Efektywność i skuteczność działań na rzecz osób uzależnionych ▪ Tworzenie i realizacja programów aktywizujących społeczność lokalną ▪ Dostęp do nowoczesnych środków komunikowania się ▪ Koordynacja działań na rzecz osób starszych ▪ Wzrost wykrywalności przestępczości ▪ Stałe szkolenie, doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej ▪ Możliwość pozyskiwania środków unijnych ▪ Rozwój bazy turystycznej, w tym agroturystyki 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pogłębianie się zjawiska dziedziczenia biedy ▪ Występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, bezrobocie, przemoc w rodzinie ▪ Trudna sytuacja ekonomiczna rodzin ▪ Deficyt lokali socjalnych ▪ Bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu problemów życiowych ▪ Długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej ▪ Niewydolność wychowawcza rodzin ▪ Wzrost zapotrzebowania na miejsca w placówkach opieki stacjonarnej ▪ Wzrost zadań statutowych MGOPS i wzrost nakładów finansowych
--	--

10. Cel główny i cele strategiczne

Cel główny

Zaspokajanie potrzeb społecznych oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

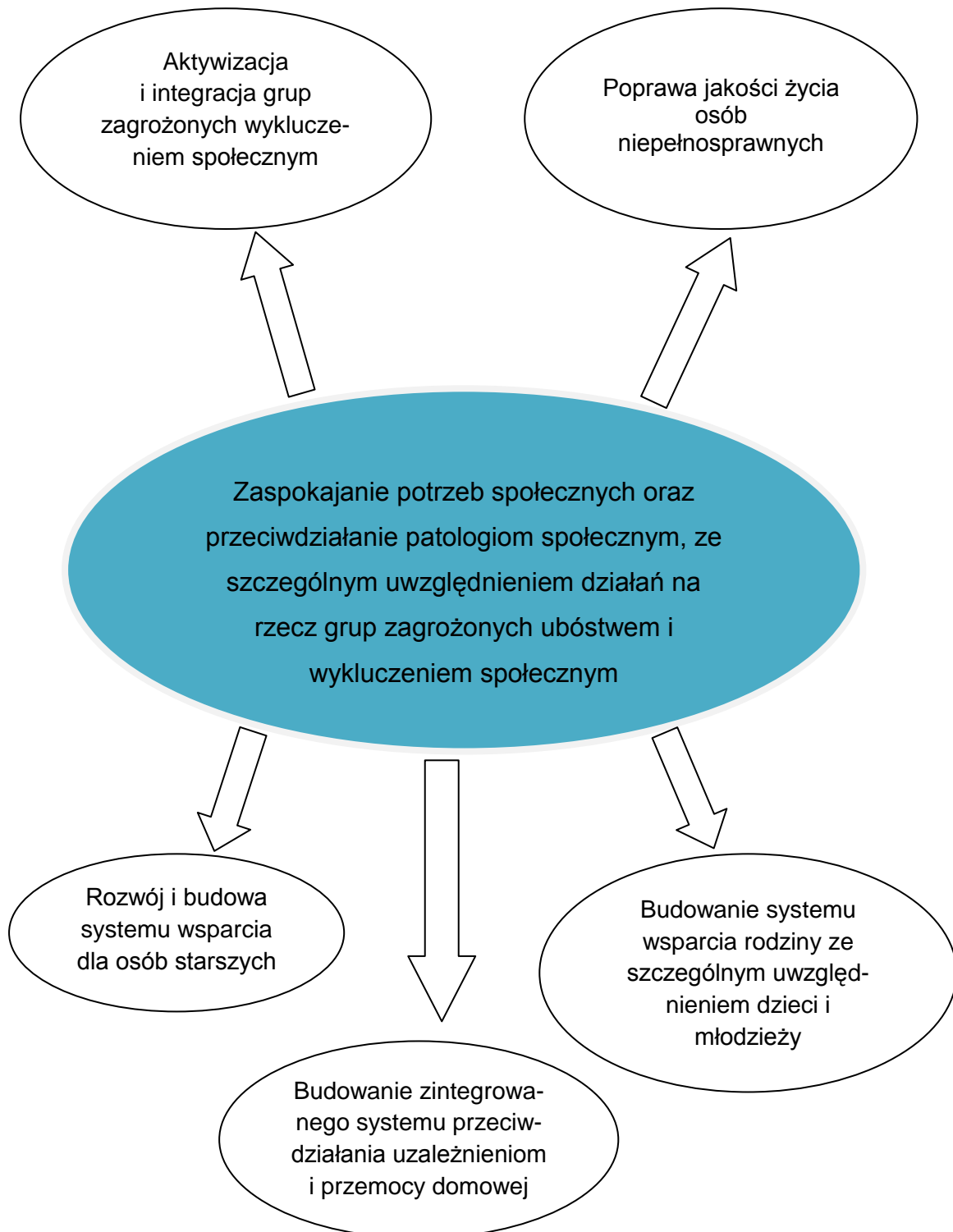
Opracowując główne cele Strategii wzięto pod uwagę zarówno problemy społeczne występujące na terenie Gminy Łobżenica jak i grupy osób wymagające wsparcia. Realizacja przyjętych celów wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców gminy, co koreluje z głównym celem przyjętym w Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Łobżenica na lata 2004-2014.

Zmiany zachodzące w życiu społecznym, nowe zjawiska społeczne, złożoność problemów, powodują, że permanentne diagnozowanie i analizowanie rzeczywistości stało się niezbędną podstawą do skutecznego, efektywnego i trafnego działania. Opracowując cele strategiczne wzięto pod uwagę znaczenie diagnozy w opracowywaniu działań tak, aby były one skuteczne i efektywne.

W Strategii rozwiązywania problemów społecznych zmierza się nie tylko do łagodzenia skutków trudnej sytuacji bytowej klientów pomocy społecznej, lecz także do usuwania przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej.

Realizacja Strategii przewiduje współpracę różnych instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej, a także instytucji działających w zakresie polityki społecznej, takich jak: edukacja, zdrowie, sądownictwo.

Cele strategiczne

Cel strategiczny 1

Aktywizacja i integracja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cele szczegółowe i kierunki działań	Podmioty realizujące cele i partnerzy	Termin
<p>Rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i poprawy warunków życia osób i rodzin żyjących w biedzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ diagnozowanie potrzeb i możliwości osób i rodzin żyjących w niedostatku ▪ udzielanie wsparcia materialnego ▪ współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy rzeczowej osobom najuboższym ▪ tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom i rodzinom żyjącym w ubóstwie ▪ aktywizowanie środowiska lokalnego w zakresie inicjowania i promowania samopomocowych form wspierania osób i rodzin ubogich <p>Przeciwdziałanie zjawisku długotrwałego bezrobocia i eliminowanie jego negatywnych skutków:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ praca socjalna z bezrobotnym i jego rodziną ▪ wspieranie bezrobotnych w nabywaniu umiejętności i kompetencji zawodowych ▪ realizacja projektów współfinansowanych ze środków EFS ▪ współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w celu zapewnienia osobom bezrobotnym dostępu do informacji o istniejących formach wsparcia ▪ zabezpieczenie pomocy materialnej osobom i	<p>Samorząd gminny</p> <p>MGOPS</p> <p>Organizacje pozarządowe</p> <p>Kościół</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy</p> <p>Sołectwa</p> <p>Samorząd mieszkańców</p> <p>Pilski Bank Żywności</p> <p>społeczność lokalna</p>	<p>2013 – 2020</p> <p>działania ciągłe</p>

<p>rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja prac społecznie użytecznych ▪ tworzenie grup wsparcia dla osób bezrobotnych ▪ wspieranie zatrudnienia osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych ▪ tworzenie podmiotów ekonomii społecznej (spółdzielnie socjalne) ▪ współdziałanie z przedsiębiorcami <p><i>Tworzenie warunków wychodzenia z bezdomności i zapobieganie przechodzenia osób ubogich w stan bezdomności:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ systematyczne monitorowanie zjawiska bezdomności na terenie gminy ▪ rozwój budownictwa socjalnego ▪ rozszerzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością ▪ zapewnienie osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych ▪ podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia miejsc noclegowych w okresie zimowym wszystkim potrzebującym ▪ udział osób bezdomnych w projektach wychodzenia z bezdomności. 	<p>Piłskie Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR MARKOT</p> <p>Samorząd gminny</p> <p>MGOPS</p> <p>Organizacje pozarządowe</p> <p>Kościół</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy</p> <p>Sołectwa</p> <p>Samorząd mieszkańców</p>	
--	---	--

Cel strategiczny 2

Budowanie systemu wsparcia rodziny ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży

Cele szczegółowe i kierunki działań	Podmioty realizujące cele i partnerzy	Termin
<p>Wspieranie rodzin z dziećmi na utrzymaniu w prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ systematyczna praca socjalna ▪ wsparcie finansowe i niefinansowe rodzin żyjących w niedostatku ▪ tworzenie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ▪ wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez zajęcia wyrównawcze i pozalekcyjne ▪ organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych ▪ rozszerzenie działalności zespołu interdyscyplinarnego wspierającego w rozwiązywaniu problemów na rzecz dziecka i rodziny ▪ współpraca ze szkołami w zakresie diagnozowania potrzeb dzieci i młodzieży zagrożony marginalizacją ▪ prowadzenie poradnictwa (prawnego i psychologicznego) dla rodziców wymagających pomocy w zakresie wypełniania funkcji wychowawczej ▪ pomoc dzieciom z rodzin zagrożonych pozbawieniem lub ograniczeniem władzy rodzicielskiej poprzez wprowadzenie asystenta rodziny ▪ tworzenie warunków dla działania rodzin wspierających	<p>Samorząd gminny</p> <p>MGOPS</p> <p>szkoły</p> <p>przedszkole</p> <p>świetlice</p> <p>organizacje pozarządowe</p> <p>Sąd</p> <p>kuratorzy sądowi</p> <p>PCPR</p> <p>instytucje kultury</p> <p>kluby sportowe</p>	<p>2013 – 2020</p> <p>działania ciągłe</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ zapewnienie miejsc w przedszkolu dla dzieci z rodzin ubogich i niewydolnych wychowawczo ▪ ścisła współpraca z organizacjami pozarządowymi 		
--	--	--

Cel strategiczny 3

Rozwój i budowa systemu wsparcia dla osób starszych

Cele szczegółowe i kierunki działań	Podmioty realizujące cele i partnerzy	Termin
<p>Rozwijanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu ludzi starszych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ tworzenie i wdrażanie programów na rzecz aktywizacji ludzi starszych i integracji ze środowiskiem ▪ współpraca z instytucjami, organizacjami i Kościołem w zakresie pomocy osobom starszym ▪ tworzenie warunków do funkcjonowania Klubu Seniora i organizacji pozarządowych ▪ wspieranie rozwoju wolontariatu na rzecz pomocy osobom starszym <p>Poprawa jakości życia osób starszych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozwój pracy socjalnej z osobami starszymi ▪ wsparcie materialne i niematerialne dla osób starszych znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej ▪ rozszerzenie oferty usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osoby starszej i chorej ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich ▪ inicjowanie form wsparcia dla seniorów, ▪ umożliwienie osobom starszym uczestnictwa w imprezach i spotkaniach integracyjnych 	<p>Samorząd gminy</p> <p>MGOPS</p> <p>organizacje pozarządowe</p> <p>Kościół</p> <p>pielęgniarki</p> <p>lekarze rodzinni</p> <p>społeczność lokalna</p> <p>instytucje kultury</p> <p>wolontariusze</p>	<p>2013 – 2020</p> <p>działania ciągłe</p>

Cel strategiczny 4

Budowanie zintegrowanego systemu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej

Cele szczegółowe i kierunki działań	Podmioty realizujące cele i partnerzy	Termin
<p>Profilaktyka rozwiązywania problemów alkoholowych</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wdrażanie i realizacja Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ▪ prowadzenie i rozwój Punktu Konsultacyjnego ▪ poradnictwo psychologiczne, prawne i terapeutyczne ▪ prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych ▪ zwiększenie pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych ▪ wdrażanie programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży ▪ tworzenie i rozwój świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin uzależnionych ▪ organizowanie wypoczynku letniego i zimowego, oraz właściwego zagospodarowania wolnego czasu dzieciom i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym <p>Profilaktyka i rozwiązywanie problemów wynikających z używania narkotyków, innych używek i środków odurzających:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wdrożenie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii	<p>Samorząd gminy</p> <p>MGOPS</p> <p>Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych</p> <p>Centrum Profilaktyki i Aktywności Społecznej</p> <p>szkoły</p> <p>organizacje pozarządowe</p> <p>Posterunek Policji</p> <p>Grupy samopomocowe AA, AL.-ANON</p>	<p>2013 – 2020</p> <p>działania ciągłe</p>

<ul style="list-style-type: none"> ▪ diagnoza występującego problemu ▪ prowadzenie kampanii społecznej na temat szkodliwości używania narkotyków i środków odurzających ▪ realizacja programów profilaktycznych skierowanych głównie dla dzieci i młodzieży w szkołach ▪ zapewnienie dostępu do poradnictwa i różnych form pomocy dla osób uzależnionych <p><i>Pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wdrożenie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej ▪ zwiększenie dostępności pomocy oraz skuteczności działań interwencyjnych ▪ zapewnienie możliwości profesjonalnego wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy ▪ wspieranie działalności Zespołu interdyscyplinarnego przez inne instytucje ▪ podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem przemocy (plakaty, ulotki, spotkania obywatelskie) ▪ realizacja procedury „Niebieskiej Karty” 	<p>placówki służby zdrowia</p> <p>kuratorzy sądowi</p> <p>Zespół Interdyscyplinarny</p> <p>Szkoły</p> <p>Pedagodzy</p>	
--	--	--

Cel strategiczny 5

Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych

<i>Cele szczegółowe i kierunki działań</i>	<i>Podmioty realizujące cele i partnerzy</i>	<i>Termin</i>
<i>Tworzenie warunków umożliwiających osobom niepełnosprawnym pełnienie społecznie aktywnej roli i integrację ze środowiskiem:</i>	Samorząd gminy	

<ul style="list-style-type: none"> ▪ wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji działań na rzecz aktywizacji i rehabilitacji osób niepełnosprawnych w gminie ▪ włączanie osób niepełnosprawnych do udziału w organizowanych spotkaniach integracyjnych i okolicznościowych ▪ upowszechnianie informacji o prawach, uprawnieniach, dostępnych formach pomocy adresowanych do środowiska osób niepełnosprawnych (plakaty, ulotki, Internet, punkt informacyjny) ▪ wsparcie materialne niematerialne dla osób niepełnosprawnych znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej ▪ zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ▪ poszerzenie działalności Warsztatu Terapii Zajęciowej o następną pracownię terapeutyczną. 	<p>MGOPS</p> <p>WTZ</p> <p>organizacje pozarządowe</p> <p>PCPR Piła</p> <p>placówki służby zdrowia</p> <p>szkoły</p> <p>pedagodzy</p>	<p>2013 – 2020</p> <p>działania ciągłe</p>
--	---	--

11. Finansowanie Strategii

Źródłami finansowania planowanych działań będą:

- środki własne gminy,
- środki pochodzące z dotacji celowych z budżetu państwa,
- fundusze unijne w szczególności Europejski Fundusz Społeczny,
- budżet organizacji pozarządowych,
- inne.

12. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Realizacja strategii będzie monitorowana w oparciu o założone wskaźniki monitoringu, w tym

- w obszarze ludności – przyrost naturalny; saldo migracji; liczba klientów pomocy społecznej; powody korzystania z pomocy społecznej; formy udzielanej pomocy;
- w obszarze rynku pracy – liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych, liczba osób, które podjęły zatrudnienie;
- w obszarze edukacji: liczba dzieci w szkołach i przedszkolu; liczba ludności z udziałem na wykształcenie;
- liczba projektów i programów przyjętych do realizacji;
- ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą: z danych statystycznych GUS, Urzędu Miejskiego w Łobżeniczy, jednostek organizacyjnych gminy, Posterunku Policji, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile, Powiatowego Urzędu Pracy w Pile, Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łobżeniczy, a także ze sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku zmiany regulacji prawnych bądź też narastanie niektórych problemów społecznych.

13. Uwarunkowania realizacyjne

Organizacja systemu pomocy społecznej w Gminie Łobżenica jest dostosowana do potrzeb społecznych i możliwości finansowych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania. Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane

zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej

W myśl ustawy o pomocy społecznej, działania podejmowane przez ośrodek pomocy społecznej powinny doprowadzić, w miarę możliwości do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. Zaspokajanie wszystkich potrzeb klientów pomocy społecznej może wprowadzić ich w stan wyuczonej bezradności i pozbawić motywacji do podejmowania wysiłku związanego z wychodzeniem z bezrobocia, bezdomności czy uzależnienia.

W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na:

- wzmocnienie postaw aktywnych,
- wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej,
- partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu reintegracji społecznej i zawodowej osób z problemami społecznymi.

Zapisy zawarte w strategii realizowane będą zgodnie z wymienionymi działaniami i w zależności od pozyskiwanych środków finansowych.

Strategia jest dokumentem otwartym. Co trzy lata podlegać będzie okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami gminy i wymogami prawa.

Koordynatorem strategii jest Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łobżenicy.